

PROTOKÓŁ

z przeprowadzonej kontroli wykonania zadań w zakresie pomocy społecznej udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach za rok 2009

Na podstawie upoważnienia nr 67/42/V/2010 z dnia 19 maja 2010 r. Zespół Kontrolujący Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej w Suwałkach w składzie:

- 1/ Roman Dębski,
- 2/ Lechosław Bołtrukanis

przeprowadzili w dniu 8 - 9 czerwca 2010 r. kontrolę wykonania zadań w zakresie pomocy społecznej udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach

Zespół kontrolujący stwierdził, co następuje:

Zakres odpowiedzialności i działania Ośrodka wynika z przepisów:

- 1/ ustawy o pomocy społecznej,
- 2/ ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 3/ ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- 4/ ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 5/ ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- 6/ ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 7/ ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz innych ustaw

Wewnętrzną organizację MOPS reguluje uchwała Nr XLVII/523/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 kwietnia 2006 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suwałkach zmienionego uchwałą nr XXVI/249/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 sierpnia 2008 r. i uchwałą nr XLI/380/09 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 listopada 2009 r. oraz Zarządzenia Nr 26/09 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suwałkach z dnia 28 września 2009 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suwałkach zatwierdzonego przez Prezydenta Miasta Suwałk dnia 17 listopada 2009 r.

Według stanu na 31 grudnia 2009 r. jako bezpośredni realizator pomocy społecznej w Mieście Suwałki Ośrodek zatrudniał 157 osób, w tym:

- 80 osób finansowanych w ramach dotacji celowej Wojewody;
- 69 osób finansowanych z budżetu samorządowego;
- 2 osoby ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON);
- 6 osób z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach POKL.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w kontrolowanym okresie realizował zadania pomocy wynikające z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw:

1) należące do właściwości powiatu poprzez:

- a) kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- b) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu miasta, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów (obsługa merytoryczna zadania);
- c) pomoc pieniężną rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze;
- d) pomoc pieniężną i w naturze usamodzielnianym wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze;

- e) prowadzenie mieszkań chronionych;
- f) tworzenie zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego i wielodzietnych;
- g) rehabilitację społeczną i zawodową (środki PFRON);
- h) prowadzenie centrum interwencji kryzysowej.

2) z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:

- a) orzekanie o niepełnosprawności;
- b) prowadzenie grup korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie;
- c) prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób Psychiczenie Chorych i Niepełnosprawnych Intelktualnie.

3) na szczeblu gminy z zakresu zadań zleconych:

- a) ubezpieczenia zdrowotne osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne;
- b) specjalistyczne usługi opiekuńcze;
- c) świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne;
- d) fundusz alimentacyjny oraz postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych;
- e) ustalanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osób nieubezpieczonych.

4) z zakresu zadań własnych gminy:

- a) zasiłki stałe;
- b) zasiłki i pomoc w naturze;
- c) gorące posiłki, w tym dożywianie dzieci i młodzieży - realizacja programu: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”;
- d) usługi opiekuńcze;
- e) schronienie (noclegownia);
- f) sprawienie pogrzebu;
- g) ubezpieczenia emerytalno-rentowe;
- h) ubezpieczenia zdrowotne osób pobierających zasiłki stałe;
- i) kierowanie i odpłatność za pobyt mieszkańca gminy w DPS;
- j) przewóz osób niepełnosprawnych.

5) inne działania Ośrodka:

- a) realizacja programu PFRON „Ośrodki Informacji Osób Niepełnosprawnych”;
- b) realizacja II edycji Programu „OD BIerności DO AKTYwności” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 finansowanego z EFS;
- c) realizacja projektu z zakresu „Opieki nad dzieckiem i rodziną”;
- d) organizacja prac społecznie użytecznych.

6) pozostała działalność związana z merytoryczną obsługą zadań oraz utrzymaniem budynków MOPS z rozdziału 85219 - Ośrodki pomocy społecznej w 2009 r. wydatkowano łącznie **3.261.965 zł**, w tym:

- z budżetu wojewody – 1.015.405 zł,
- ze środków własnych samorządu – 2.209.723 zł,
- ze środków PFRON – 36.837 zł.

Praca w Ośrodku Pomocy Społecznej ukierunkowana jest w szczególności na:

- pomoc finansową;
- pomoc rzeczową;
- pomoc w naturze;
- pomoc instytucjonalną;
- pomoc w formie usług opiekuńczych;

- pracę socjalną polegającą na wspieraniu osób i rodzin oraz wzmacnianiu zdolności do wypełniania ról społecznych wykorzystując m.in. instrumenty Aktywnej Integracji w ramach PO KL 2007 – 2013.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach zatrudniał **40** pracowników socjalnych przy czym statystycznie na jednego pracownika przypada **ok. 1.711 mieszkańców**. Miasto podzielone jest na 25 rejonów opiekuńczych.

W roku 2009 do Ośrodka wpłynęło **7.359 wniosków** (wzrost o 674 w stosunku do roku poprzedniego) o udzielenie pomocy w formie zasiłków stałych, gorących posiłków, zasiłków okresowych, zasiłków celowych, pomocy rzeczowej, usług opiekuńczych, umieszczenie w domu pomocy społecznej, skierowanie do Ośrodków wsparcia oraz pomocy rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom.

Bezpośrednio świadczeniami pomocy **objęto 3.160 środowisk** rodzinnych (mniej o 459 w porównaniu do poprzedniego roku) liczących 7.933 osoby. W 301 przypadkach były to środowiska wymagające interwencji socjalnej, które po raz pierwszy zwróciły się o wsparcie z pomocy społecznej.

Zadania zlecone gminy/powiatu

W 2009 r. zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodek realizował poprzez :

1. **zasiłki stałe** – (od 1 sierpnia 2009 r. – zadanie własne gminy) – przyznane dla **481 osób** – 4.731 świadczeń na kwotę **1.604.715 zł** (rozdział 85214 – Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe);
2. **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, którymi objęto **60 osób** z zaburzeniami psychicznymi, a koszt świadczonych przez 15 opiekunek specjalistycznych usług wyniósł **394.000 zł** (rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze);
3. **ubezpieczeniami zdrowotnymi** objęto **416 osób** pobierających zasiłki stałe, wydatkowano na ten cel kwotę **135.769 zł** (w rozdziale 85213 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne ... § 4130);
4. **nadano w trybie decyzji administracyjnej 50 osobom** (wzrost o 100% w porównaniu z poprzednim rokiem) uprawnienia do świadczeń z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych-wydatkowano kwotę **9.100 zł** (w rozdziale 85195);
5. **prowadzenie i utrzymanie Środowiskowego Domu Samopomocy** - w 2009 r. z usług domu skorzystało 44 osoby, które były uczestnikami zajęć prowadzonych w 7 pracowniach terapeutycznych: muzycznej, techniczno-plastycznej, sportowo-rehabilitacyjnej, komputerowej, życia codziennego, krawieckiej i ceramicznej. Prowadzone jest poradnictwo psychologiczne oraz zapewniana jest opieka pielęgniarska obejmująca pierwszą pomoc przedlekarską, edukację zdrowotną, współpracę z lekarzami i rodzinami uczestników, zabiegi higieniczno - medyczne i fizykalne. Na bieżącą działalność w 2009 r. wydatkowano kwotę **375.475 zł** z dotacji wojewody (rozdział 85203 – Ośrodki wsparcia), z tego:
 - wynagrodzenia i pochodne personelu– 290.456 zł;
 - pozostałe wydatki, w tym materiały terapeutyczne i doposażenie pracowni – 85.019 zł.

Reasumując na realizację **zadań zleconych** z zakresu środowiskowej pomocy społecznej wydatkowano łącznie w roku 2009 kwotę **2.519.059 zł**, w tym na :

- 1) zasiłki stałe -1. 604.715 zł;
- 2) specjalistyczne usługi opiekuńcze - 394.000 zł;
- 3) ubezpieczenia zdrowotne osób pobierających niektóre świadczenia społeczne - 135.769 zł;
- 4) koszty wydania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych - 9.100 zł;
- 5) prowadzenie i utrzymanie Środowiskowego Domu Samopomocy - 375.475 zł.

Zadania własne gminy

Realizacja zadań własnych z zakresu pomocy społecznej odbywała się w następujących formach:

I. Świadczenia obligatoryjne

- 1) **zasiłki okresowe** przyznano **991** rodzinom (*wzrost o 177 rodzin w porównaniu do roku poprzedniego*) – 4.990 świadczeń na kwotę **1.234.531 zł**, (dofinansowanie do zadań własnych gminy z budżetu wojewody stanowiło kwotę 1.145.000 zł), w tym :

- 865 rodzinom - z powodu bezrobocia	1.148.346 zł;
- 63 rodzinom - z powodu długotrwałej choroby	35.022 zł;
- 62 rodzinom - z powodu niepełnosprawności	49.759 zł;
- 1 rodzinie - z innych uzasadnionych przyczyn	1.404 zł;
- 2) w ramach Rządowego programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” – pomoc realizowano w postaci gorących posiłków uczniom i dzieciom przedszkolnym, zasiłków na zakup żywności lub pomocy rzeczowej, posiłków wydawanych w 5 punktach miasta oraz dowozu do miejsca zamieszkania osobom niepełnosprawnym, starszym i chorym oraz doposażenia stołówek szkolnych.

Udzielono jej **5.259** osobom (*wzrost o 95 osób*) na kwotę **3.384.860 zł**, (w tym doposażenie stołówek + transport -392.968 zł oświata), z tego:

 - z budżetu Wojewody 2.659.740 zł;
 - z budżetu samorządowego 725.120 zł (w rozdziale 85295-601.971 zł i Dział 854 - 123.149 zł - realizacja przez oświatę)

Udzielona pomoc przedstawia się następująco:

 - a) **gorące posiłki** przyznano dla 2.588 osób (*wzrost o 286*) na kwotę 1.352.437 zł, w tym :
 - 227 dzieci w wieku przedszkolnym na kwotę 69.917 zł;
 - 1727 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej – 820.348 zł;
 - 453 osoby dorosłe chore, niepełnosprawne – 423.037zł,
 - 181 uczniów objętych dożywianiem decyzją dyrektorów – 39.135 zł
 - b) **dowieziono posiłek** dla **96** osób chorych i niepełnosprawnych, koszt dowozu wyniósł 32.569 zł (15.220 świadczeń);
 - c) **dowóz posiłków do 4** placówek oświatowych – 13.567 zł;
 - d) **zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności** przyznano **3.789** osobom w rodzinach, na kwotę 1.485.160 zł;
 - e) **świadczeń rzeczowych** udzielono dla **146 rodzinom**, ich koszt wyniósł 121.726 zł;
 - f) **koszt doposażenia 16** punktów wydawania i przygotowywania posiłków wyniósł 379.401 zł (zadanie realizowane przez oświatę);
- 3) **schronienie** - udzielono **39** osobom i wydatkowano **47.415 zł** (rozdział 85203);
- 4) **pokrywanie kosztów schronienia bezdomnych mieszkańców Suwałk na terenie innych gmin – 6 osób – 20 świadczeń – 6.092 zł** (rozdział 85214);
- 5) **sprawienie pogrzebu** - **5** osobom wydatkowano kwotę **12.228 zł**;
- 6) **usługami opiekuńczymi** objęto 225 osoby, w tym :
 - usługami pielęgnacyjnymi 83 osoby,
 - pomocą w prowadzeniu gospodarstwa domowego – 142 osoby.

Koszt usług opiekuńczych wyniósł **1.075.001 zł**, w tym pielęgnacyjne i higieniczno-sanitarne 427.353 zł (rozdział 85219).

II. Świadczenia fakultatywne

1. zasiłki celowe na zakup opału, odzieży, obuwia, zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, środków czystości, pokrycie kosztów leczenia - otrzymało **1.273** osoby (*spadek o 314 osób*) pochodzących z 1.007 rodzin na kwotę **486.295 zł**, w tym:
 - a) 1.488 zasiłków celowych na kwotę – 439.659 zł;
 - b) 35 zasiłków specjalnych w kwocie - 13.832 zł;
 - c) 52 zasiłki na zasadach zwrotnych – 26.404 zł;
 - d) 3 zasiłki z tytułu zdarzeń losowych – 6.400 zł.

Ogółem na realizację **zadań własnych gminy** z zakresu środowiskowej pomocy społecznej wydatkowano kwotę **6.246.422** (o 1 mln więcej w porównaniu z rokiem poprzednim), w tym na:

1) zasiłki i pomoc w naturze	1.726.918 zł;
2) utrzymanie noclegowni	47.415 zł;
3) realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	3.384.860 zł;
4) koszty usług opiekuńczych	1.075.001 zł;
5) sprawienie pogrzebu	12.228 zł.

Rodzinna opieka zastępcza – zadanie własne powiatu

Wydatkowano kwotę **1.632.861 zł** w rozdziale 85204, z tego :

- 1) pomoc pieniężna na **częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej**. Pomoc uzyskało **134 rodziny**, w których **umieszczono 199 dzieci** (o 13 więcej mniej niż w 2008 r.) - 2038 świadczeń **na kwotę 1.463.244 zł**;
- 2) pokrywano **koszt pobytu 20 dzieci** przebywających w **12 rodzinach** na **terenie innych powiatów** – łącznie wydatkowano kwotę 147.807 zł - 185 świadczeń (rozd. 85204 § 2320);
- 3) **24 dzieci** przyjętych do rodzin zastępczych przyznano **jednorazową pomoc w łącznej kwocie 21.810 zł**.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. objętych pomocą pozostaje 132 rodzin zastępczych (o 16 więcej), w których przebywa 189 dzieci (o 24 więcej,) w tym:

- 112 rodzin spokrewnionych, w których przebywa 150 dzieci;
- 9 rodzin niespokrewnionych, w których jest umieszczonych 20 dzieci;
- 11 rodzin zastępczych na terenie innych powiatów z 19 dzieci z terenu miasta Suwałk.

Zawodowa opieka zastępcza

Na terenie miasta funkcjonuje **5 zawodowych rodzin** (o 1 więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym), z tego:

- 1 o charakterze pogotowia rodzinnego;
- 4 zawodowe rodziny wielodzietne.

Na realizację zadań wydatkowano kwotę – **324.604 zł** w rozdziale 85204, w tym:

- **wynagrodzenia 5 zawodowych rodzin zastępczych- 120.131 zł** (§ 4170,4120,4110);
- **pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania 27 dzieci** – 279 świadczenia na kwotę **204.473 – zł**.

Na dzień **31 grudnia 2009 r.** w zawodowych rodzinach zastępczych przebywało **26** dzieci, z tego:

- **4 zawodowe rodziny zastępcze wielodzietne**, w których przebywa **22** dzieci
- **1 zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego**, w której jest umieszczonych **4** dzieci;

Usamodzielnianie wychowanków

W 2009 r. na realizację zadań wydatkowano z budżetu samorządowego kwotę **533.280 zł** (rozdział 85201 – usamodzielnienie wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze - kwotę **180.075 zł**; rozdział 85204 – rodziny zastępcze – kwotę **303.505 zł**; rozdział 85220 – jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej – kwotę **49.700 zł**) udzielając następującej pomocy:

- 1) **pomoc jednorazową na usamodzielnienie** uzyskało **15** wychowanków na kwotę **70.821 zł**;
- 2) **pomocy rzeczowej na zagospodarowanie** udzielono **24** wychowankom na kwotę **117.448 zł**;

- 3) **73** wychowankom udzielono **pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki** – 603 świadczenia na kwotę **295.311 zł**;
- 4) **13** (o 6 więcej niż w poprzednim roku) wychowankom zapewniono odpowiednie warunki lokalowe w **mieszkaniach chronionych**, na dzień 31.12.2009 r. przebywało 9 osób. Roczny koszt utrzymania mieszkań chronionych wyniósł – **49.700 zł** - 4 mieszkania o łącznej liczbie 11 miejsc.

W 2009 r. procesowi usamodzielnienia podlegało 87, zaś 15 (o 7 więcej) wychowanków zrealizowało swoje programy usamodzielnienia.

Pomoc instytucjonalna

Obok środowiskowej formy pomocy funkcjonuje tzw. system pomocy instytucjonalnej realizowany wówczas kiedy pomoc środowiskowa jest niewystarczająca bądź niepełna. W takiej sytuacji osoba bądź rodzina oczekująca pomocy, powinna dokonać odpowiedniego wyboru świadczenia w celu poprawy własnego życia. Takim wyborem jest m.in. pobyt w domu pomocy społecznej.

I. Domy Pomocy Społecznej – zadanie własne gminy

Działalność w tym zakresie odbywała się poprzez kwalifikowanie, kierowanie, ustalanie i pokrywanie odpłatności za pobyt mieszkańców skierowanych do domów pomocy społecznej.

W 2009 r. pokrywano koszty pobytu za skierowanych po 1 stycznia 2004 r. mieszkańców Suwałk w następujących Domach:

1. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci Niepełnosprawnej Intelaktualnie w Mrągowie- 2 dzieci – 24 świadczenia na kwotę 59.765,04 zł;
2. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelaktualnie w Ełku – 2 dzieci – 24 świadczenia na kwotę 59.166 zł;
3. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelaktualnie w Augustowie – 1 dziecko – 12 świadczeń na kwotę – 26.313 zł ;
4. Dom Pomocy Społecznej w Giżycku – 1 osoba – 12 świadczeń na kwotę 15.297,46 zł;
5. Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Choroszczu – 1 osoba – 12 świadczeń na kwotę 18.112,68 zł;
6. Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Nowej Wsi Ełckiej – 9 osób – 79 świadczeń na kwotę 137.237,82 zł;
7. Ewangelicki Dom Opieki Dom Pomocy Społecznej „ARKA” w Mikołajkach – 1 osoba – 12 świadczeń na kwotę 23.293,73 zł;
8. Dom Pomocy Społecznej "KROKUS" we Władysławowie – 1 osoba – 12 świadczeń na kwotę 20.113,20 zł;
9. Dom Pomocy Społecznej „Jaśki” Kolonie Olecko – 5 osoby – 48 świadczeń na kwotę 86.567,45 zł;
10. Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Siemiatyczach – 6 osób – 72 świadczenia na kwotę 128.085 zł
11. Dom Pomocy Społecznej w Mońkach – 3 osoby – 24 świadczenia na kwotę 31.025,17 zł;
12. Dom Pomocy Społecznej w Garbarach – 2 osoby – 20 świadczeń na kwotę 28.021,44 zł;
13. Dom Pomocy Społecznej "Kalina" w Suwałkach - 65 osób – 517 świadczeń.

Łącznie wydatkowano za 34 mieszkańców Suwałk umieszczonych na terenie innych powiatów kwotę **632.997,99 zł** (rozdział 85202).

W 2009 r. w domach pomocy społecznej umieszczono 33 (o 14 więcej w porównaniu z poprzednim rokiem) mieszkańców Suwałk, w tym 28 osób w DPS „Kalina” w Suwałkach.

Z uwagi na ponadlokalny charakter Domu Pomocy Społecznej "Kalina" prowadzono współpracę z innymi gminami dokonując 16 (spadek o 9) uzgodnień w zakresie kwalifikacji do DPS w Suwałkach (12 osób umieszczono).

Na 31 grudnia 2009 r. w DPS przebywało 78 mieszkańców Suwałk skierowanych po 1 stycznia 2004 r. (28 na terenie innych powiatów, 50 w DPS „Kalina” w Suwałkach).

Na umieszczenie w Domach Pomocy Społecznej (wg stanu 31 grudnia 2009 r.) oczekuje 20 mieszkańców Suwałk.

II. Placówki Opiekuńczo Wychowawcze – zadanie własne powiatu

W roku 2009 wydano 11 skierowań (o 2 mniej niż w roku poprzednim) do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach, małoletnim, których miejscem zamieszkania przed umieszczeniem w placówce było Miasto Suwałki. Z terenu innych powiatów przebywało 4 dzieci (gołdapskiego, Miasta Lublina i tarnowskiego).

Na terenie innych powiatów (Augustów) w placówce opiekuńczo- wychowawczej przebywało **1 dziecko** (o 3 mniej), których miejscem zamieszkania przed umieszczeniem w placówce było Miasto Suwałki, za które poniesiono wydatki w wysokości **22.645,60 zł** (rozd.85 201 § 2320).

W 2009 r. placówkę opiekuńczo-wychowawczą opuściło 11 wychowanków. Do rodziny naturalnej powróciło 2 dzieci, proces usamodzielnienia rozpoczęło 6 wychowanków, 1 umieszczono w rodzinie zastępczej, 1 umieszczono w dps i do młodzieżowego ośrodka wychowawczego skierowano 1 wychowanka.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej przebywało 28 dzieci, w tym 2 dzieci z innych powiatów, zaś w placówce na terenie innego powiatu 1 dziecko z Suwałk.

Świadczenia rodzinne, zaliczki alimentacyjne oraz fundusz alimentacyjny - zadanie zlecone gminie

Ogółem na to zadanie w rozdziale 85212 - Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna, fundusz alimentacyjny oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego w 2009 r. wydatkowano kwotę **19.062.104 zł**, z czego:

1) świadczenia rodzinne i opiekuńcze	14.555.260 zł,
2) fundusz alimentacyjny	3.696.560 zł,
3) ubezpieczenia emerytalne i rentowe	131.657 zł,
4) koszty obsługi zadań	678.627 zł.

I. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze realizowano poprzez wypłatę:

- 1) **zasiłków rodzinnych** – 7.500 **dzieci** (spadek o 3.020 dzieci) - wypłacono 82.184 świadczenia na kwotę – **5.241.892 zł;**
- 2) **dotatków do zasiłków rodzinnych** wypłaconych w łącznej kwocie **4.232.362 zł**, w tym z tytułu:
 - a) **urodzenia dziecka** – 395 (spadek o 54) świadczeń – 395.000 zł,
 - b) **opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** – 489 **dzieci** (spadek o 27) - 3.600 świadczeń – 1.396.214 zł,
 - c) **samotnego wychowywania dziecka** – **451 dzieci** (spadek o 40 dzieci) – 4.094 świadczenia – 706.937 zł,
 - d) **kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego** – 443 **dzieci** (spadek o 80) – 4.418 świadczeń – 330.500 zł,
 - e) **rozpoczęcia roku szkolnego** – **4.341** świadczeń (spadek o 582) – 433.829 zł,
 - f) **z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** – **1.138 dzieci** (spadek o 185) – 11.926 świadczeń – 950.142 zł,
 - g) **podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania** – 39 uczniów (spadek o 18) - 254 świadczenia – 19.740 zł,
- 3) **zasiłków pielęgnacyjnych** – 2.303 osoby (wzrost o 201) – 23.945 świadczeń – **3.659.148 zł;**
- 4) **świadczeń pielęgnacyjnych** - 157 dzieci - 1.617 świadczeń – **696.858 zł;**
- 5) **jednorazowych zapomóg w tytułu urodzenia dziecka** – **725** świadczenia – **725.000 zł;**

II. Fundusz alimentacyjny – 971 uprawnionych (o 22 mniej) – **11.981** świadczeń na kwotę **3.696.560 zł**

III. Postępowanie wobec dłużników polegało na:

- 1) w 389 przypadkach kierowano wnioski do PUP o aktywizację bezrobotnych dłużników;
- 2) skierowano 192 zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej o popełnieniu przestępstwa określonego art. 209 § 1 kk;

- 3) w 134 przypadkach wystąpiono do starostów z wnioskiem o zatrzymanie prawa jazdy;
- 4) W 128 przypadkach wystąpiono do sądu o ustanowienie kuratora dla nieznanych z miejsca pobytu dłużników.

W wyniku prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych odzyskano kwotę **623.982,66 zł** (ponad 3-krotnie wyższą w porównaniu z poprzednim rokiem), z czego 219.538,49 zł – stanowi dochód miasta.

Ponadto w okresie sprawozdawczym objęto:

- 1) **ubezpieczeniami emerytalno-rentowymi** - 113 osób pobierających świadczenia rodzinne na kwotę **131.657 zł** (realizacja w rozdziale 85212 § 4110);
- 2) **ubezpieczeniami zdrowotnymi** – 63 osoby na kwotę **26.381 zł** (realizacja w rozdziale 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne § 4130).

Działalność decyzyjna

Przyznanie lub odmowa świadczeń pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej, w oparciu o przeprowadzony wywiad środowiskowy (rodzinny) a w przypadku świadczeń rodzinnych na podstawie wniosku o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków. Poniższe zestawienie stanowi porównawcze odzwierciedlenie spraw zakończonych wydaniem decyzji administracyjnych w okresie ostatnich 5 lat.

Wyszczególnienie		Ilość wydanych decyzji ogółem					Decyzje odmowne									
							Z powodu ograniczonych środków					Z powodu braku przesłanek do udzielenia pomocy				
Rok		2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Zadania zlecone	Pomoc społeczna	617	1.138	823	693	624	0	0	0	0	0	32	33	26	11	9
	Świadczenia rodzinne	11.041	11.182	8.598	8.462	13.777*	0	0	0	0	0	203	250	232	343	336
Zadania własne	Gminy	11.169	15.235	14.411	11.926	12.082	4	0	0	0	0	865	502	1.326	288	171
	powiatu	481	669	1.059	524	568	0	0	0	0	0	8	2	11	2	6
Ogółem		23.308	28.224	24.891	21.605	27.051	4	0	0	0	0	1.108	787	1595	644	522

*decyzje zmieniające okres zasiłkowy (z 31 sierpnia na 31 października) konsekwencją tych zmian były dodatkowe decyzje na dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego

W kontrolowanym okresie wydano **27.051** decyzji administracyjnych

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności - zadanie zlecone powiatu

Zespół powołany Zarządzeniem Nr 21/02 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 18 września 2002 r. jest jednostką o uprawnieniach organu orzekającego I instancji, do celów pozarentowych funkcjonujący przy MOPS.

Rozporządzeniem Nr 18/02 Wojewody Podlaskiego z dnia 04 czerwca 2002 r. Zespół swoim działaniem obejmuje Miasto Suwałki oraz trzy powiaty: augustowski, sejneński i suwalski.

Działa on na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (j. t. z 2008 r. Dz. U. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.).

Zadania Zespołu obejmują:

- 1) orzekanie o niepełnosprawności osób do 16 roku życia,
- 2) orzekanie o stopniu niepełnosprawności osób po 16 roku życia,
- 3) wydawanie legitymacji osobom niepełnosprawnym.

Ilość wydanych orzeczeń

W ciągu roku rozpatrzono i wydano 3535 (w stosunku do roku poprzedniego spadek o 38) orzeczeń, z tego:

- dla dzieci do 16 roku życia – 562 (w stosunku do roku poprzedniego spadek o 106) ;
- dla osób po 16 roku życia – 2.973 (wzrost o 68).

Dane porównawcze za okres 3 lat według powiatów przedstawia poniższe zestawienie:

Miasto/Powiat	Ilość wydanych orzeczeń		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.
m. Suwałki	1829	1924	1864
Augustowski	648	666	720
Sejneński	283	274	300
Suwałski	608	709	651
Ogółem	3368	3573	3535

Na mocy pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Suwałk udzielonego Przewodniczącemu Zespołu wydawane są legitymacje osoby niepełnosprawnej.

Legitymacje osoby niepełnosprawnej

Łącznie wydano **858** legitymacji (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 96), z tego:

- 115 osobom do 16 roku życia,
- 701 osobom powyżej 16 roku życia,
- 42 osobom posiadającym orzeczenia innych organów (KIZ, ZUS, KRUS, MON i MSWiA).

Wydatki związane z działalnością Zespołu w 2009 r. wyniosły **455.106 zł**, z czego z budżetu Wojewody wydatkowano kwotę 272.000 zł (60%), a z budżetu samorządu – 183.106 zł (40%).

Średni koszt 1 orzeczenia wyniósł ok. **128,74 zł**.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa - zadania realizowane ze środków PFRON –zadania powiatu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował w br. szereg zadań wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z wyliczonym algorytmem dla Miasta Suwałk przyznano ze środków PFRON na zadania określone w ustawie kwotę **1.476.180 zł** (o ok. 500 tys. mniej w porównaniu do poprzedniego roku). W ramach przyznanej kwoty Rada Miejska w Suwałkach uchwałą nr XXIII/314/09 z dnia 25 lutego 2009 roku określiła zadania i wysokość środków na ich realizację.

W ciągu roku zrealizowano plan wydatków w 99,82 % tj. **1.473.464 zł**. Realizacja zadań przedstawiała się następująco:

I. Rehabilitacja zawodowa – zadanie w zakresie merytorycznej obsługi realizowane przez PUP w ramach Porozumienia z 2 kwietnia 2008 r. pomiędzy Powiatem Suwałskim a Miastem Suwałki. Obsługę finansową zapewniał MOPS. Łącznie wydatkowano **225.000 zł**, z tego:

- 1) **finansowanie kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych** – skierowano i przeszkolono 8 osób niepełnosprawnych, w zakresie pracy na stanowisku administracyjno - biurowym. Spośród przeszkolonych zatrudnienie znalazła 1 osoba. Ogółem na zadanie wydatkowano kwotę 6.000 zł.
- 2) **jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni** przyznano 3 osobom na rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie pielęgnacji zieleni i prac porządkowych na posesji, prowadzenia szkoły nauki

jazdy, krajowego transportu taksówkami. Łącznie na realizację zadania wydatkowano 91.000 zł.

- 3) **zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych - utworzono 4 stanowiska pracy w zawodach:** kucharz – sprzedawca, dozorca parkingowy, mechanik samochodowy, pracownik introligatorni. Na realizację zadania wydatkowano 128.000 zł.

II. Rehabilitacja społeczna

- a) **dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych** – udzielono **148** osobom na łączną kwotę **109.242 zł**, z tego:
- 115 osobom dorosłym (88.430 zł);
 - 10 dzieciom i młodzieży (8.238 zł);
 - 18 opiekunom (12.574 zł)
- b) **dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych**, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – przyznano dofinansowanie **36 osobom** na kwotę **221.787 zł**, z czego:
- 30 osobom z dysfunkcją narządu ruchu – 212.787 zł (przystosowanie łazienek, podłogi antypoślizgowe, budowa podjazdu, zakup podnośnika zewnętrznego do mieszkania, itp.)
 - 15 osobom głuchoniemym, niewidomym i niedowidzącym, na likwidację barier w komunikowaniu się – 7.936 zł;
 - 1 osobie na likwidację barier technicznych, w kwocie 1.064 zł.
- c) **dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze** – otrzymało 693 osób (o 40 więcej niż w 2008 r.) na łączną kwotę – **294.575 zł**, z tego:
- 664 osoby do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych - 255.635 zł;
 - 29 osobom do sprzętu rehabilitacyjnego - 24.001 zł;
 - dofinansowanie 10 łóżek rehabilitacyjnych – 14.939 zł
- d) **dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych** – przyznano dla 12 organizacji, z którymi podpisano 21 umów na kwotę **105.000 zł**. W ramach tego zadania z różnych form aktywnego spędzania czasu skorzystało 1491 osób niepełnosprawnych w tym 718 dzieci i młodzieży;
- e) **finansowanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej** - Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Oddział Okręgowy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, opieką rehabilitacyjną obejmuje 35 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, w tym 1 osoba z powiatu suwalskiego. W okresie sprawozdawczym dofinansowano pobyt uczestników w wysokości **517.860 zł** (środki PFRON).

Udział własny samorządu (10%) stanowił kwotę **77.710 zł**, z czego:

- 34 uczestników WTZ w Suwałkach - 55.896 zł (realizacja w rozdziale 85311 – Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych § 2580)
- 14 uczestników WTZ w Filipowie - powiat suwalski – 21.814,21 zł (rozdział 85311 § 2320).

Koszty obsługi zadań – 2,5 % wykorzystanych środków - stanowiły kwotę – **36.837 zł*** (realizacja w rozdziale 85219).

**kwota wykazana w obsłudze merytorycznej MOPS*

Przewóz osób niepełnosprawnych - zadanie własne Miasta

Miasto Suwałki na realizację zadania przewozu osób niepełnosprawnych w 2009 r. zabezpieczyło środki w wysokości – **210.000 zł**.

Przewóz osób niepełnosprawnych był realizowany przez PGK Sp. z o.o. w Suwałkach.

W okresie sprawozdawczym przyjęto do realizacji 10.747 zgłoszeń (o 1575 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim), w ramach których przewieziono 16.129 (5.863 więcej) pasażerów i przejechano 3

samochodami 60.213 km. Wzrost pasażerów wynika z przejazdów zwiększonej ilości opiekunów z osobami niepełnosprawnymi.

Głównym celem przewozów były głównie sprawy związane z realizacją obowiązku szkolnego (40 dzieci niepełnosprawnych), leczeniem i rehabilitacją oraz uczestnictwem osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i kulturalnym.

Część przejazdów realizowano odpłatnie, z tego tytułu opłaty wyniosły 1.354,60 zł.

Inne działania

1. Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej

W strukturach Ośrodka Pomocy od września 2009 r. funkcjonuje Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej. Wydatkowano na uruchomienie placówki kwotę **19 635 zł** (rozdział 85 203), na bieżącą działalność **61. 447,71 zł** (rozdział 85 154) w tym:

- wynagrodzenia personelu wraz z pochodnymi – 24.721,11 zł
- pozostałe wydatki – 36.726,60zł
- wyposażenie – 19.635 zł

Celem działalności jest pomoc osobom i rodzinom, które w wyniku zdarzenia losowego, trudnych przeżyć osobistych, sytuacji rodzinnej, zwłaszcza przemocy znalazły się w stanie nagłego czy przewlekłego kryzysu, potrzebują wsparcia w przezwyciężaniu tej sytuacji i budowaniu motywacji do pozytywnych zmian.

Działalność w tym zakresie polegała głównie na:

- a) **działalności informacyjno – edukacyjnej:** w ramach propagowania nowoutworzonego ośrodka wsparcia opracowano i wydano folder o świadczonych usługach, który rozdysponowano wśród społeczeństwa lokalnego. W ramach funkcjonującego Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zorganizowano 2 szkolenia tematyczne (warsztaty - praca metodą LZI oraz pomoc a interwencja w rodzinie). Szkolenia skierowane były do członków Zespołów Koordynacyjnych i członków zespołów interdyscyplinarnych – kuratorzy, pedagodzy, policjanci, pracownicy socjalni, pielęgniarki. W II edycjach szkoleń udział wzięło 119 osób;
- b) **poradnictwie specjalistycznym:** 85 osób zwróciło się o pomoc, którym udzielono 72 porady (psychologiczne, prawne i pedagogiczne oraz socjalne dotyczące form udzielanej pomocy);
- c) **terapeutyczno – wspierająca:** 2 osoby rozpoczęły indywidualną terapię interwencyjną, 21 osób uczestniczyło w spotkaniach grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy;
- d) **schronienie** – z usług hotelowych skorzystały 5 osób, w ilości 80 świadczeń.

2. Od kwietnia 2006 r. w strukturach MOPS funkcjonuje **Ośrodek Informacji Osób Niepełnosprawnych**. W 2009 r. z usług OION skorzystało **1351 odbiorców**, którym udzielono **3658** stosownych porad, informacji i materiałów (informacje przekazywane w siedzibie Ośrodka i na spotkaniach zorganizowanych). **694** przekazano telefonicznie i **18** sporządzono na piśmie (drogą e-mail). Liczba porad i konsultacji w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła o 22%. Oznacza to zwiększona świadomość i zainteresowanie różnorodnymi dziedzinami życia tego środowiska, a tym samym chęć poszukiwania możliwości rozwiązań własnych problemów i poprawy jakości życia. W ocenie realizatora sprzyjać to może łagodzeniu skutków niepełnosprawności oraz zapobieganiu izolacji i marginalizacji tej grupy osób.

W okresie sprawozdawczym na działalność wydatkowano kwotę **93.353,07 zł** (środki PFRON).

3. Realizacja **Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Prowadzono zajęcia edukacyjno - korekcyjne skierowane do sprawców przemocy pozbawionych wolności na

terenie Aresztu Śledczego oraz sprawców dobrowolnie uczestniczących na terenie MOPS. Działaniami o charakterze edukacyjno – naprawczym, ukierunkowanymi na zmianę zachowań i postaw objęto **20 osób** stosujących przemoc. Celem tych oddziaływań było powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy.

Wydatkowano kwotę **34.500 zł** (rozdział 85295).

4. Realizacja II edycji projektu „OD BIERNOŚCI DO AKTYWNOŚCI” w ramach POKL 2007 -2013.

Celem programu była wzmocnienie aktywizacji społeczno – zawodowej osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

Działaniami aktywnej integracji objęto 119 osób, w tym 104 bezrobotne, oraz 15 wychowanków zastępczych form opieki. Udział w projekcie oparty był na realizacji kontraktu socjalnego/programu usamodzielniania. Wszyscy uczestnicy projektu poddani zostali indywidualnej ocenie osobowości przez psychologa i ocenie społecznej przez pracowników socjalnych. Pozwoliło to na określenia poziomu funkcjonowania społecznego i dobór odpowiednich instrumentów aktywizacyjnych.

- a) **w ramach aktywizacji społecznej:** po 40 osób wzięło udział w warsztatach kształtowania kompetencji społecznych i w grupach wsparcia, 39 osób odbyło warsztaty kształtowania umiejętności życiowych, 9 wychowanków uczestniczyło w turnusie socjoterapeutycznym, a kolejnych 4 otrzymało pomoc rzeczową na zagospodarowanie.
- b) **w ramach aktywizacji zawodowej:** 110 uczestników objęto indywidualnym doradztwem zawodowym, 89 osób odbyło warsztaty z zakresu edukacji personalnej i zawodowej.
- c) **w ramach aktywizacji edukacyjnej:** 40 osób ukończyło warsztaty z zakresu rozwoju społeczeństwa informacyjnego, a 80 osób podwyższyło kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń (w tym: 20 – prawo jazdy, 10, florysta, 12 – pracownik ochrony bez licencji, 4 – pracownik ochrony fizycznej I stopnia, 24 – nowoczesny sprzedawca, 10 – asystent osoby niepełnosprawnej). Ponadto 10 wychowankom pokryte zostały ze środków EFS koszty kontynuowania nauki w systemie zaocznym.
- d) **w ramach aktywizacji zdrowotnej:** 60 osób wzięło udział w warsztatach z zakresu profilaktyki zdrowotnej i udzielania pierwszej pomocy, 58 osób objętych zostało badaniami z zakresu medycyny pracy.

Realizowano również poradnictwo specjalistyczne, w ramach którego udzielono: 30 porad pedagogicznych, 28 porad psychologicznych oraz 29 porad prawnych.

W rezultacie podjętych działań do końca 2009 r. 20 osób spośród uczestniczących w projekcie podjęło zatrudnienie. Natomiast pozostałe osoby bezrobotne na wniosek Ośrodka zostały objęte dalszą aktywizacją zawodową przez PUP.

Na realizację projektu wydatkowano kwotę **896 858,54 zł** z EFS oraz środków krajowych. Wkład własny stanowiły świadczenia przysługujące w świetle ustawy o pomocy społecznej tj. zasiłki celowe, okresowe, i pomoc na kontynuowanie nauki w kwocie **110 023, 90 zł** (rozdz. 85 201, 85 204, 85 214).

5. Realizacja programu „Zawodowa rodzina zastępcza - mój dom”. W ramach otwartego konkursu ogłoszonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej pozyskano środki w wysokości **19.300 zł** (rozdz. 85295) dzięki którym stworzono 2 zawodowe rodziny zastępcze zapewniając opiekę 11 dzieciom częściowo pobawionym opieki rodzicielskiej.

6. Prace społecznie użyteczne – Przy współpracy z PUP realizowano uzupełniającą formę wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych, bez prawa do zasiłku systematycznie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Stanowią one element reintegracji zawodowej osób o najniższym statusie społecznym zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją. Celem tych prac jest aktywizacja zawodowa przygotowująca do wejścia na

otwarty rynek pracy poprzez wdrażanie do systematyczności, punktualności, przestrzegania dyscypliny pracy oraz wyrabiania nawyków pozyskiwania środków na utrzymanie własną pracą

Pośród **60** osób wstępnie zakwalifikowanych przez pracowników socjalnych:

- do prac skierowano **26 osób** z tego: **20** osób wykonywało je przez okres na jaki otrzymali skierowanie, 1 osoba podjęła zatrudnienie.
- **4 osoby** naruszyły dyscyplinę pracy.

W stosunku do osób, które naruszyły dyscyplinę pracy zastosowano sankcje w postaci pozbawienia statusu osoby bezrobotnej na okres 90 dni oraz ograniczono zakres świadczeń z pomocy społecznej zobowiązując w ramach kontraktu socjalnego do wykazania aktywności własnej i działań podejmowanych w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji.

Na realizację zadania wydatkowano kwotę **19.412 zł** w rozdziale 85295.

Łącznie na realizację zadań w 2009 r. wydatkowano kwotę 36.771.976 zł, z czego:

- w dziale **851 – Ochrona zdrowia – 70.548 zł,**
- w dziale **852 – Pomoc społeczna – 33.745.809 zł,**
- w dziale **853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 455.106 zł**
- **z funduszu celowego PFRON – 1.603.654 zł.**
- **z EFS – 896.859 zł**

Zespół kontrolujący w wrywkowo sprawdzonej dokumentacji nie stwierdził nieprawidłowości.

Wskazując na ilość zrealizowanych w 2009 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach zadań i spraw oraz ich różnorodność, jak też trudne i roszczeniowe sprawy petentów Zespół Kontrolujący sugeruje możliwość zwiększenia zatrudnienia w tym Ośrodku.

Na tym protokół zakończono.

Podpisy członków Zespołu Kontrolującego:

1/Roman Dębski.....

2/Lechosław Bołtrukanis.....

Podpis kierownika kontrolowanej jednostki:

.....